

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR AKADÉMIAI DOKTORAI

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA doktora (Doctor Academiae Scientiarum Hungaricae, rövidítve: DSc) cím azon tudományos fokozattal rendelkező kutatóknak adományozható, akik tudományozásukban elismert és kiemelkedő tudományos kutatói munkásságot fejtettek ki, és a tudományozást eredeti, jelentős új eredménnyel gyarapították.

A cím közvetlen előzménye az 1950-es évek elején létrehozott „tudományok doktora” tudományos fokozat, az „MTA doktora” cím – 1995-től – ezen fokozat utódának tekinthető.

Érdemes megemlíteni néhány elismert kutató nevét, akik pályájukat a nemzeti könyvtárban kezdték, és később más-más intézményekben folytatták: *Kókay György* 1951 és 1963 között, *Hankiss Elemér* 1953 és 1962 között, *Fried István* 1973 és 1984 között volt a könyvtár munkatársa – ők az irodalomtudomány doktora. *Falvy Zoltán*, a zenetudomány doktora 1952 és 1961 között volt a könyvtár munkatársa. *Róna-Tas András* 1961 és 1968 között vezette a Központi Katalógust, ma a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja.

Külön említést érdemelnek azon kollégák, akik szinte teljes életüket a nemzeti könyvtár szolgálatában töltötték:

Berlász Jenő (1911–) történész, könyvtáros, levéltáros, a történelemtudomány doktora (1984). 1957 és 1976 között az Országos Széchényi Könyvtár tudományos főmunkatársa, 2000-ben Bibliothecarius Emeritus címmel tüntette ki a könyvtár. Főbb művei:

- A Thurzó birtokok a 17. század első harmadában (1936)
- Kéziratok katalogizálása (1958)
- Az erdélyi jobbágyság gazdasági helyzete a 18. században (1958)
- Dernschwam János könyvtára (1964)
- A történettudományi tájékoztatás segédkönyvei (1975)
- Az Országos Széchényi Könyvtár története 1802–1867 (1981)
- A Századok 1948-as eredeti kötete (szerkesztette, 1989)

Borsa Gedeon (1923–) irodalomtörténész, bibliográfus, az irodalomtudomány doktora (1989). Kutatási területe a XVI. századi nyomtatványok és ősnomtatványok nemzetközi nyilvántartása. 1951-től

állt munkaviszonyban az Országos Széchényi Könyvtárral. 1961-től a Régi Magyarországi Nyomtatványok Bibliográfiai Szerkesztőségének vezetője. 1983-as nyugdíjba vonulása óta is aktív munkatársa az Országos Széchényi Könyvtárnak. 1980-ban Szabó Ervin-Emlékéremmel, 1983-ban a Munka Érdemrend Arany Fokozatával, 1993-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjével, 2003-ban Széchényi Ferenc-Díjjal, 2004-ben Magyar Örökség-Díjjal tüntették ki. Főbb művei:

- Catalogus librorum veterum usque ad annum 1800 in lingua Bohemica et Slovaca impressorum (Käfer Istvánnal, 1970)
- Clavis Typographorum Librariorumque Italiae 1465–1600 I–II. (1980)
- Alte siebenbürgische Drucke. 16. Jahrhundert (1996)
- Könyvtörténeti írások I–IV. (1996–2000)
- Michael de Hungaria élete és művének nyomtatott kiadásai (1997, 1998-ban angolul is)
- A nagyszombati jezsuita kollégium és az egyetemi nyomda leltára 1773 (társszerző, 1997)

Fallenbüchl Zoltán (1924–2006) archontológus, művelődés- és térképtörténész. 1996-ban lett a Magyar Tudományos Akadémia doktora. 1947-ben kapott státuszt az Országos Széchényi Könyvtárban, először a Térképtárban, 1969-től a Kézirattárban dolgozott. Tudományos főmunkatársként 1984-ben ment nyugdíjba. Főbb művei:

- Ambrus Zoltán levelezése (1963)
- Magyarország főméltóságai 1526–1848. Az udvari méltóságok archontológiája (1988)
- Mária Terézia magyar hivatalnokai (1989)
- Az 1738/39. évi országos diákösszeírás (1990)
- Magyarország főispánjai (1994)
- Állami (királyi és császári) tisztségviselők a 17. századi Magyarországon (2002)

Vekerdi József (1927–) nyelvész, a nyelvtudomány doktora (1979). Kutatási területe: cigány néprajzi és nyelvészeti gyűjtések, szankszrit irodalmi fordítások. 1963 és 1995 között az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa, 1973-tól 1995-ig a Nemzetközi Csereszolgálati Osztály vezetője. 2001-ben Bibliothecarius Emeritus címmel tüntette ki a könyvtár. Főbb művei:

- Mahábhárata (válogatta, a kísérő tanulmányt írta, 1963)

- Bevezetés az indoeurópai nyelvtudományba (Tegyey Imrével, 1969)
- A cigány népmese (1974)
- A magyarországi cigány nyelvjárások szótára (1983)
- A Magasztos szózata. Bhagavad-gítá (fordította, az utószót írta, 1987, 1997)
- Rámájana (fordította, az utószót írta, 1997)
- Buddha beszédei (válogatta, fordította, a jegyzeteket és az utószót írta, 2004)

P. Vásárhelyi Judit (1950–) az MTA doktora (2005). 1973-tól dolgozik a Régi Magyarországi Nyomtatványok Bibliográfiai Szerkesztőségében, amelynek 1988-tól vezetője. 1999-ben Széchényi Ferenc-emlékéremmel tüntették ki. Főbb művei:

- Szenci Molnár Albert: Discursus de summo bono (kritikai kiadás, 1975)
- Szenci Molnár Albert válogatott művei (sajtó alá rendezés, 1976)
- Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa. Bd. 5. Ungarn (Rákóczi Katalinnal és Dörnyei Sándorral, 1998)
- Régi Magyarországi Nyomtatványok III. 1636–1655. (Heltai Jánossal, Holl Bélával és Pavercsik Ilonával, 2000)

Heltai János (1950–) az MTA doktora (2004). 1975-től munkatársa az Országos Széchényi Könyvtárnak. 1998 és 2005 között mellékállásban dolgozik itt, mert egyúttal a Miskolci Egyetem Régi Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének vezetője. 2005-től ismét főállású munkatársa a nemzeti könyvtárnak. Főbb művei:

- Adattár a heidelbergi egyetemen 1595–1621 között tanult magyarországi diákokról és pártfogóikról. In: Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve 1980 (1982), 243–347.
- Alvinczi Péter: Magyarország panaszainak megoltalmazása és válogatás prédikációiból, leveleiből. (válogatta, sajtó alá rendezte, a címadó politikai „röplapot” fordította, a jegyzeteket összeállította és az utószót írta, 1989)
- Alvinczi Péter és a heidelbergi peregrinusok (1994)
- Régi Magyarországi Nyomtatványok III. 1636–1655 (szerkesztette, 2000)

A Fragmenta Codicum kutatócsoport, amely a Magyar Tudományos Akadémia és az Országos Széchényi Könyvtár közös támogatásával a magyarorszá-

gi kódexek és kódextöredékek feldolgozásával nemzeti kutatási programot hajt végre, a könyvtárban kapott helyet. Az alábbi két munkatárs az MTA doktora.

Vizkelety András (1931–) az MTA tagja (2005). 1957 és 1984 között az Országos Széchényi Könyvtárban a középkori kéziratok referense. 1984 és 2002 között az MTA Fragmenta Codicum Kutatócsoport vezetője, kutató professzora. Főbb művei:

- Özönvíz után. Válogatás a Gruppe 47 német írócsoport műveiből (válogatta, a bevezetőt és a jegyzeteket írta, 1964)
- Beschreibendes Verzeichnis der altdeutschen Handschriften in ungarischen Bibliotheken I–II. (Wiesbaden, 1969–1973)
- „Die Budapester Liederhandschrift”. Der Text. In: Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur (Tübingen, 1988)
- Nicolaus Lenau. Werke und Briefe. Bd. 5. (Wien, 1989)
- Mittelalterliche lateinische Handschriftenfragmente in Esztergom (Madas Edit, Nobilisé Lauf Judit, Sarbak Gábor közreműködésével, 1993)
- Mittelalterliche lateinische Handschriftenfragmente in Győr (Madas Edit, Nobilisé Lauf Judit, Sarbak Gábor közreműködésével, 1998)
- Az európai prédikációirodalom recepciója a Leuveni Kódexben (2004)

Madas Edit (1949–) irodalomtörténész, az MTA doktora (2002). Kutatási területe a középkori írásbeliség, kódexek, kódextöredékek, középkori latin és magyar nyelvű irodalom. 1976 és 1993 között az MTA Fragmenta Codicum Kutatócsoport segédmunkatársa, munkatársa, 1993 és 2002 között főmunkatársa, 2002-től vezetője. Főbb művei:

- A néma barát megszólal. Válogatás a Karthauzi Névtelen beszédeiből (válogatta, a szöveget gondozta, sajtó alá rendezte, az utószót és a jegyzeteket írta, 1985)
- Jacobus de Voragine: Legenda aurea (válogatta, az előszót, a jegyzeteket és a mutatókat írta, 1991)
- A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig (Monok Istvánnal, 1998)
- Középkori prédikációirodalmunk történetéből a kezdetektől a XIV. század elejéig (2002)
- Sermones de Sancto Ladislao rege (2004)

EKLER PÉTER
ekler@oszk.hu

Invitatio. Einleitung. Meg Szollitás.

M. Veni, puer!
disce sapiere.

P. Quid hoc est?
sapiere.

M. Omnia,
quæ necessaria,

rectè intelligere,
rectè agere,

rectè éloqui.

P. Quis me
hoc docebit?

M. Ego,
cum DEO.

P. Quómodo?

L. Komm her / Knab!
lerne klug seyn.

S. Was ist das?
Klug seyn.

L. Alles/
was nöthig ist/

recht verstehen/
recht thun/

recht ausreden.

S. Wer wird mich
das lehren?

L. Ich/
mit Gott.

S. Welcher Gestalt?

M. Jöszte ide gyermek
tanully okoskodnyi
[(bölcsekednyi)]

G. Micsoda ez?
bölcsekednyi.

M. Mindeneket
valamellyek szük ségef-
[sek]

igazán meg érteanyi,
igazán cselekednyi,
[(véghez vinnyi)]

igazán ki mondannyi.

G. Kicsoda
tanét meg engemet erre?

M. En,
Isten segítségével.

G. Micsoda formán?
[(mi képpen?)]

M. Du-

